

d. Oxf. H. 76, b, 28. wann er schläft 46, a, 44. fgg. BURN. Intr. 131. Maja ist Viçvakarman der Dānava MBh. 2, 5. ein Avatāra des Viçvakarman KATHA. 34, 148. Viçvakarman als Verfasser eines Werkes über Baukunst VARĀH. BRH. S. 36, 29. 79, 10. Verz. d. Oxf. H. 341, a, 41. mit dem patron. Bhauvana ÇAT. Br. 13, 7, 1, 14. AIR. Br. 8, 21. Liedverfasser von RV. 10, 81. ein Sohn des Vasu Prabhāsa und der Jogasiddhā (योगसक्ता adj. st. dessen MBh.) MBh. 1, 2592. fgg. HARIV. 161. VP. 121. ein Sohn Vāstu's BṛĀG. P. 6, 6, 15. Vater der Barhiśmatī 5, 1, 24. der Saṃgīhā MĀRK. P. 77, 1 (विश्वकर्मज्ञा und विश्वकर्मसुता = संज्ञा ÇABDAR. im ÇKDr.). Gatte der Ghrīṭāki Verz. d. Oxf. H. 21, b, 16. विश्वकर्ममाकृत्य MACK. Coll. 1, 84. विश्वकर्मपुराण 46. विश्वकर्मपुराणसंग्रह 166. Nach H. an. und MED. ist Viçvakarman auch N. pr. eines Muni. — b) Bez. der Sonne AK. H. an. MED. MĀRK. P. 107, 11. VĀSAVAD. 14. — c) N. einer der 7 Hauptstrahlen der Sonne VP. 236, N. 3.

विश्वकर्मेश N. eines Liṅga Verz. d. B. H. 147, a, 9.

विश्वकर्मेश्वरलिङ्ग n. desgl. Verz. d. Oxf. H. 71, b, 43.

विश्वकाय 1) adj. dessen Körper das Weltall ist BṛĀG. P. 8, 1, 13. 19, 33. — 2) f. आ eine Form der Dākshajāñi Verz. d. Oxf. H. 39, a, 33.

विश्वकारक m. Schöpfer des Alls: Çiva Çiv.

विश्वकारु m. = विश्वकर्मन् der Baumeister der Götter PANĀR. 1, 10, 46. 58.

विश्वकार्य m. N. eines der 7 Hauptstrahlen der Sonne VP. 263, N. 3. विश्वचर्यम् v. l. in der neueren Ausg.

विश्वकर्तृ 1) adj. subst. Alles schaffend, Schöpfer des Alls: Agni AV. 6, 47, 1. ÇAT. Br. 14, 7, 3, 17. ÇVETĀÇV. UP. 6, 16. VARĀH. BRH. S. 1, 6. Spr. 4290. BṛĀG. P. 3, 12, 27. 9, 14, 8. = ब्रह्मन् H. 6. — 2) m. a) der Baumeister und Künstler der Götter, Viçvakarman HALĀJ. 1, 84. SUND. 3, 13 (विश्वविद् MBh. 1, 7691). R. 5, 22, 13. MĀRK. P. 77, 38. 108, 4. — b) N. pr. eines Sohnes des Gādhi HARIV. 1766.

विश्वकृत adj. wohl von Viçvakarman verfertigt: अस्त्र MBh. 5, 7259.

विश्वकृष्टि adj. bei allen Völkern oder Menschen wohnend, — erscheinend, allbekannt, Allen freundlich u. s. w.: Agni RV. 1, 89, 7. die Marut 3, 26, 5. 10, 92, 6. nach ŚĀJ. auch 1, 169, 2. Dadhikrā 4, 38, 2. Im Wesentlichen synonym sind: विश्वक्षिति, °चर्षणि, °ज्ञान, °मनुस्, विश्वायु, विश्वानर.

विश्वकेतु m. 1) ein N. des Liebesgottes ĠAṭĀDH. in Verz. d. Oxf. H. 190, b, 31. — 2) ein N. Aniruddha's (Sohnes des Kāma) AK. 1, 1, 1, 22 (dieses so wie das vorangehende ब्रह्मन् könnten auch zum vorangehenden Artikel कामदेव gezogen werden). TRĀK. 1, 1, 41. ĠAṭĀDH. in Verz. d. Oxf. H. 190, b, 37.

विश्वकोश, °कोष m. = विश्वप्रकाश Verz. d. Oxf. H. 194, a, 13.

विश्वक्षय m. Untergang der Welt RĪĀA-TAR. 2, 19.

विश्वक्षिति adj. = विश्वकृष्टि TBa. 1, 3, 1, 5.

विश्वक्सेन s. विश्वक्सेन.

विश्वग m. 1) ein Name Brahman's ÇKDr. angeblich nach H. — 2) N. pr. eines Sohnes des Pūrṇiman BṛĀG. P. 4, 1, 14.

विश्वगत adj. allgegenwärtig Liṅga-P. bei MUIR, ST. 4, 36.

VI. Theil.

विश्वगन्ध 1) adj. überallhin Geruch verbreitend. — 2) m. Zwiebel RĪĀAN. im ÇKDr. — 3) f. आ die Erde ÇABDAR. im ÇKDr. — 4) n. Myrrhe RĪĀAN. im ÇKDr.

विश्वगन्धि m. N. pr. eines Sohnes des Prthu BṛĀG. P. 9, 6, 20.

विश्वगर्भ 1) adj. Alles im Schoosse tragend AV. 12, 1, 43. Çiva Çiv. — 2) m. N. pr. eines Sohnes des Raivata HARIV. 5250.

विश्वगस्य s. विश्वगस्य.

विश्वगुणादर्श m. Titel eines Werkes Verz. d. Oxf. H. 150, a, No. 319.

विश्वगुरु m. der Älteste —, der Vater des Weltalls KUMĀRAS. 6, 83. ÇĀK. Ch. 162, 13. BṛĀG. P. 3, 13, 26.

विश्वगूर्त adj. allwillkommen: स्वराकिन्त्रो दम् आ विश्वगूर्तः RV. 1, 61, 9. 8, 1, 22. 39, 3.

विश्वगूर्ति adj. dass.: die Açvin RV. 1, 180, 2.

विश्वगात्र adj. allen Sippen angehörig ÇAT. Br. 3, 5, 2, 5. 6, 1, 1.

विश्वगात्र्य adj. etwa alle Sippen um sich vereinigend: eine Trommel AV. 5, 21, 3.

विश्वगोतृ m. Behüter des Weltalls: Çiva Çiv. Vishṇu (HARIV. 14120) und Indra ÇABDĀRTHAK. bei WILSON.

विश्वग्योतिस् s. विश्वग्योतिस्.

विश्वग्रन्थि m. eine best. Pflanze, = हंसपदी RĪĀAN. im ÇKDr.

विश्वलोप, विश्ववात und विश्ववायु s. विश्वलोप, विश्ववात und विश्ववायु.

विश्वकर् (विश्वम्, acc. von विश्व + 1. कर्) n. Auge (Alles bildend) ÇABDĀRTHAK. bei WILSON.

विश्वचक्र n. Erdkreis: °दान Bez. einer best. grossen Schenkung (Gold in Gestalt des Erdkreises) Verz. d. Oxf. H. 35, b, 20. ohne दान 43, a, 18.

विश्वचक्रात्मन् m. Beiw. Vishṇu's MĀTSA-P. 239 nach ÇKDr.

विश्वचक्षुषा adj. so v. a. विश्वचक्षुः AV. 18, 1, 17.

विश्वचक्षुः adj. allsehend: die Sonne RV. 1, 50, 2. 7, 63, 1. Soma 9, 86, 5. Viçvakarman 10, 81, 2.

विश्वचक्षुः adj. Alles sehend oder n. Auge für Alles MAITRĀJUP. 6, 6.

विश्वचर्षणि adj. so v. a. विश्वकृष्टि. Indra RV. 1, 9, 3. 2, 31, 3. 5, 38, 1. Agni 1, 27, 9. 3, 2, 15. 5, 6, 3. 14, 6. Soma 9, 1, 2. Manju 10, 83, 4. वाजिन् 6, 2, 2. अरु 10, 93, 10. Beiw. des Viçvamānas 8, 23, 2 (vielleicht ist aber °षणिम् zu lesen). अजितुर् सत्पतिं विश्वचर्षणिं कृधि प्रज्ञास्वाभगम् VĀLAKH. 3, 6. NAIGH. 3, 11.

विश्वज्ञानं gaṇa प्रतिज्ञादि zu P. 4, 4, 99. Jedermann, alle Welt: विश्वज्ञानस्य च्छायाम् (nach einem Vārtt. zu P. 6, 1, 76 छायां oder च्छायाम्) VS. 5, 28. उर्वीमिमां विश्वज्ञानस्य भर्त्रिम् TBa. 1, 2, 1, 4. °कृत् oder °कृत् P. 6, 1, 76. Vārtt., Schol. — Vgl. वैश्वज्ञानी.

विश्वज्ञानी (von विश्वज्ञान) adj. allerlei Volk enthaltend: ज्ञान AV. 7, 43, 1. über alles Volk herrschend 20, 127, 7. aller Welt zu Gute kommend P. 5, 1, 9. BHATT. 2, 48. 21, 17. — Vgl. वैश्व°.

विश्वज्ञानीय (wie eben) adj. = विश्वेषां ज्ञानाय क्तः Pat. zu P. 5, 1, 9.

विश्वज्ञानम् adj. von allerlei Art AV. 11, 4, 23.

विश्वज्ञान्य (von विश्वज्ञान) adj. alle Menschen enthaltend; überall vorhanden, — bekannt, — beliebt, allgemein: Himmel und Erde RV. 3, 25, 3. सुमति 37, 6. VS. 17, 74. ह्यः RV. 10, 2, 6. प्रहृष्टः 1, 169, 8. मदीसः 6, 36, 1.